

Vår referens

Miljöavdelningen

Bertil Nilsson

040/044- 25 22 01

Enligt Sändlista

Fastställelse av skötselplan för naturreservatet Björkerödsbäcken i Kristianstads kommun

Länsstyrelsen har utarbetat förslag till skötselplan för naturreservatet Björkerödsbäcken i Kristianstads kommun. Naturreservatet beslutades den 16 juni 2011.

Skötselplaneförslaget har remissbehandlats samtidigt med förslag till bildande av naturreservatet Björkerödsbäcken i Kristianstads kommun.

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Med stöd av 3 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken mm fastställer Länsstyrelsen skötselplanen 2011-06-16 för naturreservatet Björkerödsbäcken (bilaga 1) att gälla tills vidare.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, miljödepartementet, se bilaga 2.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har deltagit naturvårdsdirektör Per-Magnus Åhrén, beslutande och Bertil Nilsson, föredragande.

Per-Magnus Åhrén

Bertil Nilsson

Bilagor

1. Skötselplan för naturreservatet Björkerödsbäcken, 2011-06-16
2. Hur man överklagar

Skötselplan för naturreservatet Björkerödsbäcken

Kristianstads kommun
Skåne län

Miljöavdelningen
Naturskyddsenheten

Naturreseptatet Björkerödsbäckens läge. © Bakgrundskartor Lantmäteriet, dnr 106-2004/188

Fastställt 2011-06-16

Dnr 511-10955-2011/1290-227

Planförfattare: Bertil Nilsson

Beställningsadress: Länsstyrelsen i Skåne län
Miljöavdelningen
205 15 Malmö
Tfn: 040-25 20 00
skane@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/skane

Copyright: Länsstyrelsen i Skåne län

Omslagsbild: Björkerödsbäcken (Bertil Nilsson)

Foto: Bertil Nilsson

Innehållsförteckning

Inledning	4
<i>1 Syftet med naturreservatet</i>	<i>5</i>
<i>2 Beskrivning av området</i>	<i>7</i>
2.1 Administrativa uppgifter.....	7
Uppgifter om naturreservatet	7
2.2 Allmän beskrivning och bevarandevärden.....	8
2.2.1 Geomorfologi och hydrologi.....	8
2.2.2 Historisk och nuvarande markanvändning samt kulturhistoria	8
2.2.3 Biologi	11
2.2.4 Friluftsliv.....	12
2.2.5 Vad kan påverka området negativt?	12
<i>3 Översikt av mål, skötselåtgärder och planerad markanvändning.....</i>	<i>13</i>
3.1 Övergripande mål	13
3.2 Generella riktlinjer och skötselåtgärder.....	13
Ekologiska strukturer och funktioner	13
<i>4 Specifika mål och skötselåtgärder för planeringsområdena.....</i>	<i>14</i>
4.1 Planeringsområde 1 - Restaureringsåtgärder under kortare tid	14
4.2 Planeringsområde 2 - Restaureringsåtgärder under längre tid	17
4.3 Planeringsområde 3– Vattendrag.....	19
<i>5 Friluftsliv.....</i>	<i>21</i>
5.1 Tillgänglighet, parkering och informationsskyltar även gränsmarkeringar	21
5.2 Vägvisning.....	21
5.3 Vägar, stigar och leder.....	21
5.4 Renhållning och sanitära anordningar	21
<i>6 Jakt och fiske.....</i>	<i>21</i>
<i>7 Utmärkning av naturreservatets gräns.....</i>	<i>22</i>
<i>8 Tillsyn</i>	<i>22</i>
<i>8 Dokumentation och uppföljning</i>	<i>22</i>
8.1 Uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder	22
8.2 Revidering av skötselplanen.....	22
8.3 Uppföljning av kostnader.....	22
<i>9 Kostnadsansvar och prioritering av föreslagna åtgärder.....</i>	<i>23</i>
<i>10 Rödlistade arter</i>	<i>24</i>
<i>11 Källor</i>	<i>25</i>
11.1 Litteratur	25
11.2 Kartor, databaser och hemsidor.....	25

BILAGOR

1. Områdesavgränsning
2. Skötselområden
3. Anläggningar
4. Natura 2000 - habitat

Inledning

Skötselplanen beskriver ett områdes värden enligt befintligt kunskapsläge och redogör även för hur och när dessa värden ska skötas. Bakom detta ligger syftena med bildandet av ett naturreservat. Syftena styr vilka föreskrifter (regler) som ska gälla. Föreskrifterna redovisas i det dokument där bildandet av naturreservatet beslutas. Men, för att uppnå syftena med ett naturreservat kan det också krävas en särskild skötsel- vilken redovisas i detta dokument.

Skötselplanen anger också vad som är viktigast att göra om förvaltaren av naturreservatet, dvs den som är ansvarig för skötseln, behöver prioritera. Skötselplanen vänder sig dock inte bara till förvaltaren utan även till markägare och andra intressenter.

Länsstyrelsen har ett övergripande ansvar för att statligt bildade naturreservat sköts. Länsstyrelsen har också ansvar för tillsynen och uppföljning i statliga naturreservat. Förvaltningen kan överlåtas till andra, t ex en stiftelse eller den kommun där naturreservatet är beläget. De praktiska skötselåtgärderna utförs oftast av markägare, arrendatorer, entreprenörer eller andra som förvaltaren har skötselavtal med.

Skötselplanen börjar med en beskrivande del där bl a naturreservatets syften och vilka natur- och bevarandevärden som finns redovisas. Därefter följer en redogörelse för bevarandemålen och för hur naturreservatet ska skötas för att uppnå målen och syftena.

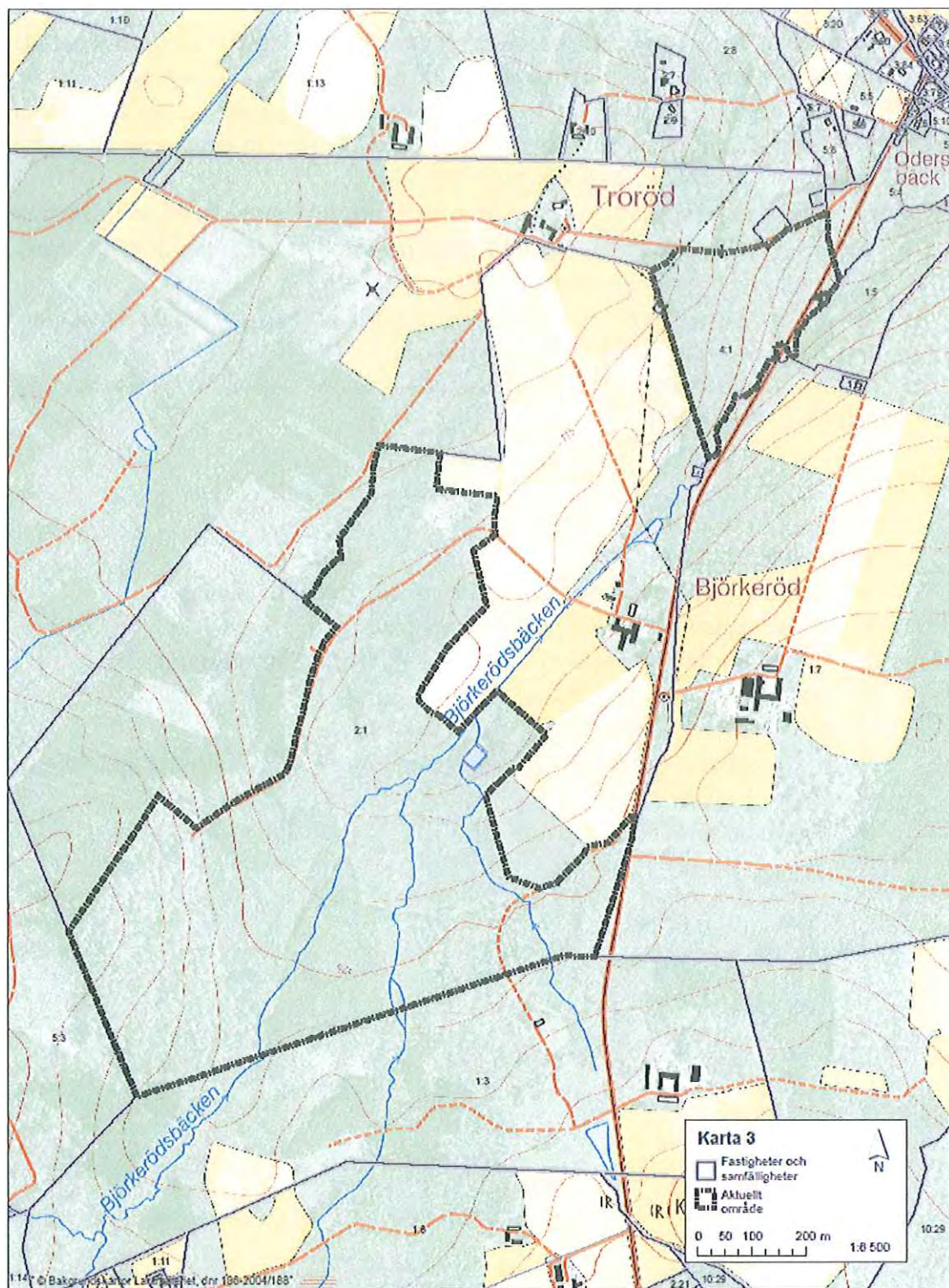
1 Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att:

- långsiktigt bevara och utveckla biotoper för att bevara den biologiska mångfalden, framförallt nationellt rödlistade arter,
- långsiktigt bevara och utveckla en flerskiktad löv och ädellövskog i varierande ålderssammansättning och att säkerställa kontinuiteten av gamla träd och död ved i reservatet,
- skydda Natura 2000 livsmiljötyper och arter, som av regeringen har rapporterats förekomma i enlighet med Rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art och habitatdirektivet),
- långsiktigt skydda Björkerödsbäcken som är utpekad som ett nationellt särskilt värdefullt vatten av naturvårdsverket i enlighet med intentionerna inom miljö kvalitetsmålet "Levande sjöar och vattendrag",
- bevara områdets hydrologi samt bäckens naturliga flöde och strömförhållande för att gynna en artrik och naturligt anpassad flora och fauna,
- tillgodose allmänhetens behov av rekreation genom att bevara och tillgängliggöra ett värdefullt naturområde.

Syftet ska uppnås genom att:

- skogen till största delen lämnas till naturlig intern dynamik,
- all ved från lövträd lämnas kvar i området,
- säkerställa kontinuiteten av död ved genom att fälla/skada träd,
- beskuggningen av bäcken bibehålls,
- för området främmande arter ska bekämpas,
- nya kunskaper om hotade arter och naturtyper beaktas i den löpande skötseln av naturreservatet,
- körskador på bäcken inte uppstår.

Figur 1. Reservatet är markerat med punktstreckad linje på fastighetskartan (se även bilaga 1). © Bakgrundskartor Lantmäteriet, dnr 106-2004/188

2 Beskrivning av området

2.1 Administrativa uppgifter

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Björkerödsbäcken
Kommun	Kristianstads kommun
Natura 2000 ID	SE0420310
DOS-ID	1024852
Gränser	Området begränsas av mitten av svart punktstreckad linje på till detta beslut bifogad karta (bilaga 1)
Fastighet	Del av Björkeröd 2:1 (reservatets södra del) och del av Troröd 4:1 (reservatets norra del)
Läge	200 m söder om Sätaröd
Kartblad	Topografiska kartan: 03DSO Ekonomiska kartan: 03D0g och 03D0f
Koordinat centralpunkt	x: 1380143 y: 6201652 och x: 1380832 y: 6202572 (SWEREF99)
Naturgeografisk region	8, Nordöstkånes barrskogslandskap
Förvaltare	Länsstyrelsen i Skåne län
Areal	61,2 ha

Information om Natura 2000

I samband med inträdet i Europeiska Unionen har Sverige accepterat att delta i arbetet med att etablera ett nätverk av skyddade områden i Europa kallat Natura 2000. Nätverket byggs upp av områden som föreslås av regeringen och som antas av kommissionen i enlighet med två direktiv inom naturvårdsområdet, EU-rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet) och EU-rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar (fågeldirektivet) inklusive direktivens uppdateringar.

Direktiven har sin grund i Bernkonventionen som var först med att rättsligt skydda arter och deras livsmiljöer i Europa. EU-direktiven bygger på nya kunskaper och inför principen att bevara naturtyper för deras egen skull och inte enbart för att de utgör hemvist för vissa arter. Habitat- och fågeldirektivet är EU:s bidrag till bevarandet av den biologiska mångfalden så som det lades fast i Konventionen om biologisk mångfald i Rio 1992.

Sverige har ett särskilt ansvar för att skydda och vårda de områden som är föreslagna att ingå eller som ingår i Natura 2000 och detta regleras i den svenska lagstiftningen i Miljöbalken med tillhörande Förordning om områdesskydd m m. Det innebär att åtgärder som kan inverka negativt på bevarandestatus för preciserade habitat eller arter inom naturreservatet kräver samråd och i vissa fall tillstånd enligt miljöbalken med tillhörande förordningar.

Det förekommer ett flertal arter inom naturreservatet som är rödlistade enligt artdatabankens rödlista över hotade arter, se kapitel 10

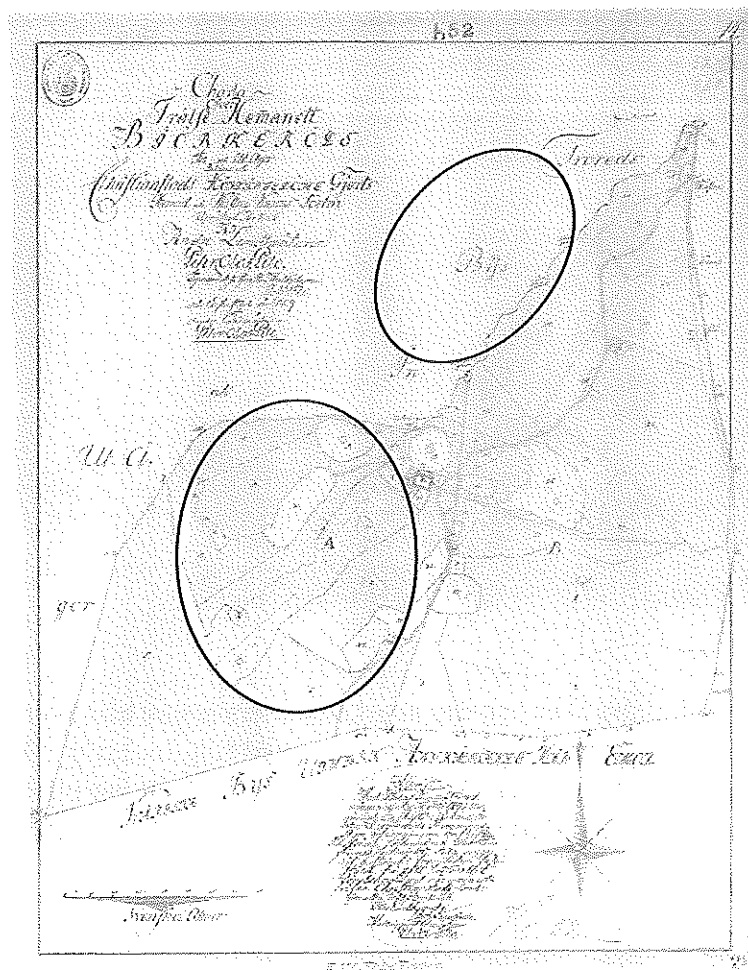
2.2 Allmän beskrivning och bevarandevärden

2.2.1 Geomorfologi och hydrologi

Björkerödsbäcken rinner från Linderödsåsens nordsluttning ner till Vramsån som är en del av vattensystemet i Helge å. Björkerödsbäcken har sin upprinnelse inom Hörby kommun vid Högestad men rinner till större delen genom Kristianstads kommun. Björkerödsbäcken är lugnflytande till svagt strömmande. Bäckens torkar dock oftast ut på sommaren, de vattenlevande organismerna överlever då i bäckens vattenfyllda djuphålor. Omgivningen domineras av lövskog med ett visst inslag av jordbruksmark. Bergarten i området består av ortognejs och gnejs och jordarten består av morän.

2.2.2 Historisk och nuvarande markanvändning samt kulturhistoria

Delar av området har kulturhistoriska värden med stengården och ruiner efter äldre bebyggelse. Ett flertal röjningsrösen finns också inom naturreservatet. Längs hela Linderödsåsen har åtskilliga fynd gjorts av fossil åkermark och röjningsrösen från bronsåldern och framåt. Längs åsen finns också fynd av gravplatser. Närvaron av människor har varit stor under flera tusen år. Björkerödsgården som är belägen mellan det norra och södra området har anor från medeltiden.

Figur 2. Västra Vrams socken Björkeröd 1 enskifteskarta 1806. Cirkelarna visar reservatsområdet.

På enskifteskartan över Västra Vrams socken Björkeröd 1 (figur 2) från 1806 framgår att större delen av det aktuella reservatsområdet har använts som jordbruks och betesmark. Området kring Björkerödsbäcken, söder om Björkeröds gård beskrivs som ”maden med stor staggvall”. Söder om detta området, på båda sidor om bäcken går det att utläsa att det är öppen mark med god gräsvall. Dessa båda områden är belägna inom Björkeröds inägor. På inägorna finns också flera åkrar med ängsmark däremellan, det finns också ett potatisland som benämns ”pärelandet” i texten till kartan.

Utägorna verkar bestå av mycket stenig mark enligt kartan men det finns beskrivet några områden med bättre förutsättningar för odling. Bland annat finns det ett område som benämns kalvhagen där marken är lerig men gräsbevuxen, andra områden beskrivs som hårdvall.

Figur 3. Flygfoto 1947

På flygfoto från 1947 (figur 3) kan man se att åker och ängsmarken har ersatts av träd även om det verkar finnas ganska stora områden som är öppna. 60 år senare på flygfotot från 2007 (figur 4) är en betydligt större yta täckt av skog. Även tidigare skogsbevuxna ytor har blivit tätare med större skog. Detsamma gäller för angränsande marker där arealen skog har ökat betydligt.

Figur 4. Flygfoto 2007

2.2.3 Biologi

Förklaring till rödlistans förkortningar se sidan 24.

Biologiska bevarandevärden

Reservatet är uppdelat på två olika områden med ett avstånd på 400 meter mellan dessa (figur 1). Den norra delen (Björkerödsbäcken norra) har en yta på ca 7,6 ha och den södra delen (Björkerödsbäcken södra) har en yta på ca 53,6 ha, totalt 61,2 ha. Delar av områdena ingår i Natura 2000 området Vramsån (SE0420310) (bilaga 4). Björkerödsbäcken norra utgörs till största delen av näringsrik medelålders bokskog men anses ha en mycket god utvecklingspotential för att nå en gynnsam bevarande status inom kort tid. Boken dominerar men det förekommer även ask som är rödlistad VU¹, avenbok, hassel, lönn och ek. Liksom i många andra områden har asken drabbats av askskottssjuka. Området är klassat som nyckelbiotop av skogstyrelsen. Signalarterna (indikationer på skyddsvärd skog, skogstyrelsen) myskmadra (*Galium odoratum*), ramslök (*Allium ursinum*) finns i riklig mängd. Enstaka exemplar av signalarter är bl.a. springkorn (*Impatiens noli-tangere*), tvåblad (*Listera ovata*), storrams (*Polygonatum multiflorum*) och lundelm (*Elymus caninus*). Rödlistade arter som månviol (*Lunaria rediviva*) NT finns i området. Tidigare har också fynd av fjärilen åkervindfly (*Emmelia trabealis*) VU och skalbaggarna ekbrunbagge (*Hypulus quercinus*) NT och kolsvart brunbagge (*Melandrya barbata*) EN gjorts. Björkerödsbäcken har sitt lopp i östra kanten på området. Större delen av Björkerödsbäcken norra är Natura 2000 habitat

Björkerödsbäcken södra består i huvudsak av tre skogstyper, granskog, bokskog och blandlövsog (bilaga 2) Den sydligaste delen av Björkerödsbäcken södra består av näringsfattig bokskog. Bokskogen är ca 90 år och är ännu inte flerskiktad och mängden död ved är liten till måttlig. Vid gränsen mot granskogen växer det täta partier med självföryngrad bok. Övriga arter är bl.a. harsyra, sidenmossa, lundslök och signalarterna skriftlav (*Graphis scripta*), strutbräken (*Matteuccia struthiopteris*), glansfläck (*Arthonia spadicea*), och skärmstarr (*Carex remota*). Fynd har också gjorts av hålröt (*Aristolochia clematitis* L) NT. Området är klassat som nyckelbiotop av skogstyrelsen.

Det finns tre olika områden med granskog i Björkerödsbäcken södra där åldern varierar. I området med ca 30 årig gran är det bitvis mycket svårframkomligt eftersom det inte gallrats. I det här beståndet växer det någon björk och en del hassel. Längs Björkerödsbäcken som rinner igenom området växer det förutom björk och hassel även al. I östra delen av området finns det ett fuktigare parti, där det saknas gran och istället växer här al och björk. Det finns även en plantering med yngre gran planterad i två omgångar som är mellan 10-20 år. Det tredje området är ett mindre parti med äldre gran. Området har gallrats vilket gör att ljusgenomsläppet ökat och möjliggjort att självföryngrad bok börjat växa här.

¹ Hotkategorier enligt fastställd svensk rödlista av ArtDatabanken från 2010. Hotkategorierna är: NT=missgynnad, VU=sårbar, EN=starkt hotad, CR=akut hotad, RE=försvunnen och DD=kunskapsbrist, LC= Rödlistade 2005, numera livskraftiga populationer; S= Signalart, indikation på skyddsvärd skog (skogstyrelsen); ÅGP= ingår i en åtgärdsprogram för hotade arter

I Björkerödsbäcken södra är ett område kring bäcken och ett större område öster om bäcken Natura 2000 habitat

Björkerödsbäckens huvudfåra är till största delen naturlig och har behållit det mesta av sitt ringlande lopp inom naturreservatets område. I områdets södra del flyter bäcken med sitt naturliga lopp och ingen rensning har utförts i vattendraget. Bäcken rinner från söder till norr. I norra delområdet klassas sträckningen som försiktigt rensad men loppet är ändå ringlande. Bäcken är strömmande inom hela reservatsområdet och klassas som lugnflytande. Bredden på vattendraget varierar mellan 0,5 – 1,5 meter och medeldjupet varierar mellan 0,1 – 0,3 meter förutom enstaka hålor med större vattendjup. Bottensubstratet utgörs till största delen av sten och sand men även block förekommer. Under tidig vår bildas svämområden på flera platser kring bäcken och dess biflöden. Förekomsten av död ved i vattnet varierar från liten till obefintlig. Skuggningen av vattenytan räknas som god inom reservatets område vilket innebär att mer än 50 % av ytan är skuggad.

I en del av det södra området växer granskogen ända fram till bäcken. Detta parti är ca 300 meter långt och finns på båda sidor om vattendraget. Inom reservatet finns det ytterligare två tillrinnande större biflöden till Björkerödsbäcken samt några mindre. Sommartid och en bit in på hösten är huvudfåran och dess biflöden uttorkade och organismerna överlever i några djupare hålor.

2.2.4 Friluftsliv

Trots att området ligger nära samhället Sätaröd är sannolikt besöken till området begränsade. Det finns inga stigar inom reservatet. Det finns dock en mindre skogsväg längs kanten på den södra delen, den vänder sig inte till allmänheten eftersom tillfarten till vägen går genom en gård. Parkeringsmöjligheterna är också begränsade

2.2.5 Vad kan påverka området negativt?

De största riskerna för områdets naturtyper är:

- skogsbruk i och omkring naturreservatet. Skogsbruket kan genom ändrade markförhållanden leda till uttorkning och förändringar i hydrologin. Överlevnadsmöjligheterna minskar för arter knutna till naturtypen. Skogsbruket kan också leda till en fragmentering av naturtypen.
- förändringar i skogen som påverkar kärlväxter och kryptogamer,
- byte av trädslag, från lövskog till barrskog eller främmande arter,
- brist på gamla men klena, senvuxna bokstammar med röthål, som är värdefulla för epifyter,
- brist på död ved i olika åldrar,
- transporter genom området som ger upphov till körskador på marken,
- gödslings- och förurningseffekter från nedfall av luftburna föroreningar samt användning av bekämpningsmedel. Ett ökat kvävenedfall kan förändra artsammansättningen i både fältskikt och bland epifyterna,
- markexploatering eller annan markanvändningsförändring i objektet eller i angränsande områden, t.ex. skogsplantering, markberedning dikning och täktverksamhet,

- förändrad vattenkemi och försämring av vattenkvaliteten genom t.ex. utsläpp av föroreningar i vattendrag, försurning eller eutrofiering,
- förstöring av grus och sandbottnar, erosion vid bevattning eller hög nederbörd som för med sig partiklar som täpper igen åns botten och hindrar genomströmningen av syrerikt vatten,
- införsel eller kolonisering av främmande arter till området.

3 Översikt av mål, skötselåtgärder och planerad markanvändning

3.1 Övergripande mål

Det övergripande målet med skötseln av naturreservatet är att långsiktigt bevara och utveckla de naturvärden som finns i vattendraget och det omgivande skogslandskapet. Flerskiktade, huvudsakligen självföryngrande lövskogar (huvudsakligen bok) med en riklig förekomst av liggande och stående död ved i olika grovlek och nedbrytningsstadier. Naturvärdet utvecklas främst genom en naturlig dynamik i området men även genom att oföra granskogen till ädellövskog. Gynnsam bevarandestatus råder när de specifika bevarandemålen för respektive planeringsområde uppnåtts när det gäller arter, areal och struktur.

3.2 Generella riktlinjer och skötselåtgärder

Ekologiska strukturer och funktioner

Utvecklingsmark mot ädellövskog (9110, 9130)

- Död ved från lövträd i olika nedbrytningsstadier och dimensioner sparas och forslas inte bort från området.
- För att området ska kunna upprätthålla långsiktigt livskraftiga populationer av rödlistade arter ska det finnas grov död ved (grövre än 40 cm i diameter) kontinuerligt i form av torrakor, lågor, träd med döda grenar, döda stående träd och högstubbar och volymen död ved ska i genomsnitt uppgå till minst 40 m³/hektar .
- Gamla ädellövträd med en minimiålder på 150 år ska omfatta både tunna senvuxna träd och grova träd och uppgå till mer än 7 st/ha.
- Att skogen får utvecklas utan större ingrepp, avverkning av gran undantagen. Naturvårdsåtgärder såsom borttagande av granföryngring och försiktigt friställande av äldre värdefulla träd kan dock ske.
- Naturvärdefulla, ihåliga, med exponerad död ved, senvuxna, savande träd får inte avverkas.
- Olika ålder på träden i skogsbeståndet eftersträvas.
- I bokskogen ska nyckelarterna i trädskikten finnas i minst två skikt där den undre skikthöjden är högst ½ av den övre. I alla skikt skall nyckelarterna utgöra minst 50% av skiktet. Bok utgör nyckelart i bokskogshabitaten (9110, 9130).
- Skogarnas betydelse för naturupplevelser och friluftsliv ska tas till vara.
- Hydrologin i området lämnas orörd.
- Skogsmaskiner får inte användas intill bäckarnas känsliga närområde.

Vattendrag (3260)

- Vattendragens hydrologi lämnas orörd.
- Öring ska finnas i en livskraftig population.

4 Specifika mål och skötselåtgärder för planeringsområdena

Naturresevatet har delats in i 3 olika skötselområden som kräver olika skötselåtgärder.

1. Restaureringsåtgärder under kort tid
2. Restaureringsåtgärder under längre tid
3. Vattendrag

4.1 Planeringsområde 1 - Restaureringsåtgärder under kortare tid

Delområde	Nuvarande trädslag	Mål, trädslag	Areal
1:1	Medelålders bokskog	Gammal bokskog	11,6
1:2	Medelålders bokskog	Gammal bokskog	8
1:3	Blandlövskog	Gammal blandlövskog	17,1
1:4	Blandlövskog	Gammal blandlövskog	3,6
1:5	Medelålders bokskog	Gammal bokskog	7,6

Beskrivning av delområden

Delområde 1:1 utgörs av näringsfattig medelålders bokskog men anses ha en mycket god utvecklingspotential för att nå en gynnsam bevarande status inom kort tid. (figur 6). Åldern på skogen är ca 90 år. Skogen är ännu inte flerskiktad och mängden död ved är liten till måttlig. Det finns luckor vid gränsen mot granskogen där det växer täta partier med självföryngrad bok. Övriga arter är bl.a. harsyra, lundslok, sidenmossa och signalarterna skriftlav, glansfläck, strutbräken och skärmstarr. Det finns någon enstaka gammal gran som kan lämnas kvar men i övrigt tas all gran bort. Bäckarna i östra delen ingår i Natura 2000 området Vramsån (SE0420310). Södra delen är registrerad som nyckelbiotop.

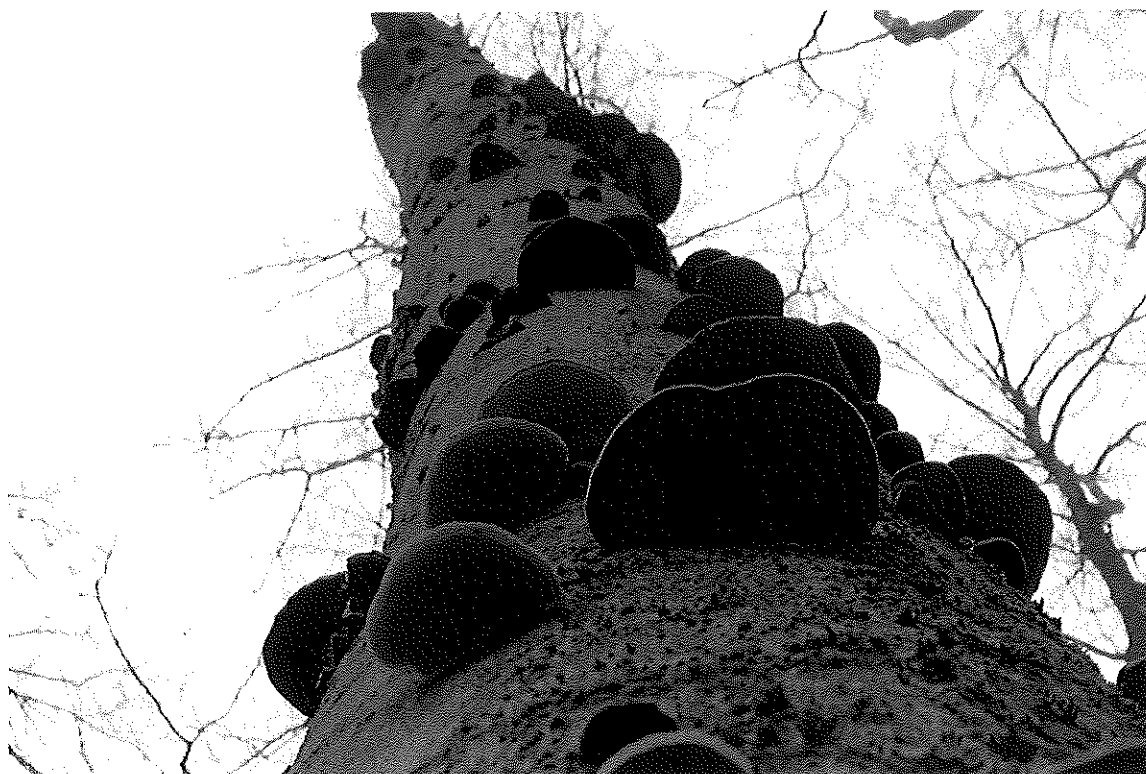
Delområde 1:2 utgörs av medelålders näringsrik bokskog men anses ha en mycket god utvecklingspotential för att nå en gynnsam bevarande status inom kort tid. (figur 5). Här finns även ask, avenbok, hassel och lönn. Här finns några enstaka träd med mulm. Fältskikt består av lundslok, skogsbingel, kabbleka, bäckveronika och signalarterna springkorn och myskmadra. Även skriftlav förekommer i området. Genom området sträcker sig också ett örtrikt bäckdråg.

I området som betecknas 1:3 är marken fuktig på några platser vilket gör att det växer en del al. Det finns också bok, ask, hägg och lönn. Området är präglad av betesmark och skogsbruk, det har därför ännu inte bildats någon större mängd död ved eftersom skogen är ung. Dock finns det några större ekar i området vilka bör frihuggas vid behov. I en mindre del av området växer det en del enar. I det här området går också de tre största bäckarna samman. En av bäckarna passerar igenom en damm som är anlagd, dammen bör tas bort eftersom den utgör ett vandringshinder för öringen. En del av området ingår i Natura 2000 området Vramsån (SE0420310)

Delområde 1:4 är en blandskog där vissa delar domineras av ask. Övriga trädslag är bok, avenbok, ek, lönn och klibbal. Delar av området är klassat som en nyckelbiotop med stora

botaniska värden. Här finns enstaka gamla träd med mossfäll och några träd som är murkna inuti med mulm.

Delområde 1:5 utgör det nordligaste av reservatsområdena och är beläget strax söder om Sätaröd. Skogen är klassad som näringsrik bokskog men det finns inte mycket död ved och skogen är ganska ung därför anses inte bevarandestatusen som fullgod. I området finns även ask, avenbok, hassel, lönn och ek. Signalarterna springkorn och myskmadra finns i riklig mängd. Rödlistade arter som månviol finns också här. Tidigare har också fynd av skalbaggen ekbrunbagge och fjärilen åkervindfly gjorts.

Figur 5. Stående död ved med fnöskticka (*Formes formentarius*) i planeringsområde 1:2

Bevarandemål

- För planeringsområdena gäller att utbredningen av naturskogslig lövskog dominerad av bok ska vara 27,2 ha.
- Skogen ska på sikt lämnas orörd för utveckling genom intern beståndsdynamik.
- Säkerställd kontinuitet av grova och/eller gamla träd, volymen död ved ska vara minst 40 m³/hektar i olika dimensioner och nedbrytningsstadier för att området ska kunna upprätthålla långsiktigt livskraftiga populationer av flera rödlistade arter.
- Skogen ska vara flerskiktad.
- Andra lövträdslag än bok ska finnas i minst 10 % av grundytan.
- Barrträd och andra främmande trädslag ska inte finnas.
- Hydrologin får inte påverkas i området.

Skötselåtgärder

- Död ved som uppstår naturligt eller genom naturvårdsinriktad skötsel lämnas kvar i respektive delområde.

- Barrträd och barrträdsföryngring avlägsnas genom ringbarkning/avverkning.
- Luckor i skogsbeståndet kan skapas för att underlätta föryngringen och skapa en flerskiktad skog, samt död ved.
- Träd som fallit över stigar och vägar får flyttas åt sidan eller till annan plats inom samma del av skogen, även träd som dämmer upp bäcken får flyttas åt sidan. På lång sikt ska området lämnas till fri utveckling genom intern dynamik.
- Skada eller fälla träd för att säkerställa en kontinuerlig tillförsel av död ved.
- Frihuggning av utvalda ekar.

Restaureringsåtgärder

- Barrträd i delområdena avlägsnas genom ringbarkning/avverkning.
- I yngre bestånd ska andra lövträdslag än bok skall gynnas genom frihuggning.
- Luckor skapas genom lällning, nervinschning/sprängning av 2-5 träd, samt ringbarkning av 3-5 träd i anslutning till detta. Arean av varje lucka bör vara mellan 300 – 1200 m² och den sammanlagda arealen per insats ska inte överstiga 1ha inom planeringsområdet (skötselområde 1:1, 1:2, 1:4 och 1:5).
- Stora ekar frihuggs i alla skötselområdena.
- Dammen i området tas bort.
- Taggträd tas bort från området.

Vid skötsel och restaureringsåtgärder gäller att:

- Död ved från lövträd lämnas kvar, gäller även veden som blir kvar efter den naturvårdsinriktade skötseln.
- Åtgärder som utförs i området får inte skada omgivande mark och hydrologin i området.
- Körskador inte får uppstå inom reservatet. Transporter i området vid avverkning och bortforsling av ved från gran får ske endast när underlaget är fast (tjäle, torka). Skotare som används vid bortforsling av ved får inte lastas för tungt. Hjulspår från skotare eller andra fordon får ej uppkomma.
- Inga träd över 120 år får avverkas eller ringbarkas.
- Luckor skapas med 5-10 års intervall dock längst under 30år (skötselområde 1:1, 1:2, 1:4 och 1:5).
- Endast motormanuellt arbete utförs.

Figur 6. Planeringsområde 1:1, Näringsfattig bokskog

4.2 Planeringsområde 2 - Restaureringsåtgärder under längre tid

Delområde	Nuvarande trädslag	Mål, trädslag	Areal
2:1	Granskog	Gammal bokskog	11,2
2:2	Granskog	Gammal bokskog	0,6
2:3	Granplantering	Gammal blandlövskog	1,5

Beskrivning av områdena

Delområde 2:1 täcks till största delen av gran som bitvis är svårframkomlig eftersom den inte gallrats (figur 7). I beståndet av gran finns inslag av björk och en del hassel. Längs Björkerödsbäcken som rinner igenom området växer granen ända fram till vattendraget, det finns även ett biflöde där det intill vattendraget växer al, björk och hassel med inslag av gran. Där granen växer intill bäcken bör en kantzon av gran sparas. I östra delen av området finns det ett fuktigare parti med där det saknas gran och istället växer här al och björk. I området närmst det fuktigare partiet kan en del gran lämnas kvar under en tid som ett skydd för lövskogen för att sedan avlägsnas med t.ex. ringbarkning.

Delområde 2:2 utgörs av ett mindre område med gran. Området är gallrat med ett visst ljusinsläpp vilket gör att självföryngrad bok har fått fäste på några platser. Detta bestånd utgör en del i ett större bestånd. Granen avlägsnas och ersätts med lövträd från självföryngring. Här finns ingen naturlig gränsmarkering.

2:3 är en granplantering av varierande ålder med stort inslag av björk. Efter att granen avlägsnats ska björken stå kvar. Insatser i form av frihuggning för att gynna andra lövträdsarter som t.ex. bok och ek bör utföras.

Bevarandemål

Efter avverkning av granskogen ska den uppväxande lövskogen skötas enligt punkterna nedan.

- Planeringsområdet ska på sikt bestå av naturskogslik skog dominerad av bok.
- Inom 50 år ska ädellövträd finnas i 50 % av grundytan.
- Barrträd ska inte finnas inom delområdet.
- Hydrologin ska vara orörd.
- Efter ca 40 år ska området skötas som planeringsområde 1 tills bevarandemålen uppnåtts. På längre sikt ska området lämnas till fri utveckling.

Löpande skötselåtgärder

- Røjning av uppväxande gran

Restaureringsåtgärder

- Barrträd i området avlägsnas snarast. I området där granen står tät intill vattendraget bör en kantzon av barrträd sparas. Zonen bör vara minst 5 meter bred på vardera sidan om vattendraget där 60-70 % av granen gallrats bort och resten ringbarkats. Detta för att ge en möjlighet för lövskogen att komma upp men ändå ge skugga för bäcken.
- Självföryngring från lövträd eftersträvas i delområdet.
- Vid behov kan gles plantering av ädellövträd ske. Framförallt i mitten av delområde 2:1. För att undvika betning från vilt bör inhängning av planteringen ske, antingen i form av öar eller runt varje träd.
- En skyddzon av gran som ringbarkas kan lämnas kvar vid de fuktigare partierna med al och björk.
- Vissa träd röjs fram genom stora oregelbundna luckor. De utvalda träden bör vara livskraftiga individer även av andra trädslag än den dominerande boken.
- Åtgärderna bör återkomma med ca 10 – 20 års mellanrum upp till 40 år.
- Efter ca 40 år ska området skötas som planeringsområde 1.

Vid skötsel och restaureringsåtgärder gäller att:

- Vid avverkning av granen ska alla lövträd och buskar sparas.
- All död ved från lövträd lämnas kvar, gäller även veden som blir kvar efter den naturvårdsinriktade skötseln, stora mängder ris kan samlas i faunadepå.
- Maskin får användas, utan att körskador uppstår vid avverkningen av gran. Senare är det endast motormanuellt arbete som gäller.
- För att förhindra skador på områdets känsliga hydrologi får körskador inte uppstå inom reservatet. Transporter i området vid avverkning och bortforsling av ved från gran får ske endast när underlaget är fast (tjäle, torka). Skotare eller lättviktsmaskiner (typ järnhäst) som används vid bortforsling av ved får inte lastas för tungt. Hjulspår från skotare får ej uppkomma.

Figur 7. Planeringsområde 2. Granskog

4.3 Planeringsområde 3– Vattendrag

Naturtyper: Vattendrag (3260)

Beskrivning av planeringsområde 3

Björkerödsbäckens huvudfåra är till största delen naturlig och har behållit det mesta av sitt ringlande lopp inom reservatets område. (figur 8). I det södra reservatsområdet är bäckens lopp naturligt och ingen rensning har utförts. I det norra området klassas sträckningen som försiktigt rensad men loppet är ringlande. Bäckens vatten är strömmande inom hela området och räknas som lugnflytande. Bredden på vattendraget varierar mellan 0,5 – 1,5 meter och medeldjupet varierar mellan 0,1 – 0,3 meter förutom enstaka djuphålor. Bottensubstratet utgörs till största delen av sten och sand men även block förekommer. Förekomsten av död ved varierar från liten till obefintlig. Skuggningen av vattenytan är god inom reservatets område vilket innebär att mer än 50% av ytan är skuggad. I det södra området består en del av skyddszonen intill bäcken av granskog. Detta område är ca 300 meter långt och finns på båda sidor om vattendraget. Inom reservatet finns det ytterliggare två större tillrinnande biflöden till Björkerödsbäcken samt några mindre. Under våren bildas här svämområden. Sommartid och en bit in på hösten är huvudfåran och dess biflöden ofta uttorkade. Ett av biflödena rinner igenom en anlagd damm som utgör ett vandringshinder för örningen på grund av rovfisk.

Bevarandemål

- Hydrologin i ån är naturlig med avseende på flödesdynamik och vattenföring.
- Ljusinstrålningen är moderat, luftfuktigheten stabil och risken för erosion/sedimentation är låg.
- Vattenkvaliteten är god med låg grad av antropogen påverkan.

- Bäckens ska hysa en livskraftig stam av öring där tillgången på lek, uppväxt och ståndsplatser är god.

Skötselåtgärder

- Fri utveckling eftersträvas och död ved lämnas kvar i vattnet om det inte dämmer vattenflödet. Död ved gynnar livet i vattenmiljön och ska endast flyttas till sidan om det är absolut nödvändigt.
- Död ved i vattnet skapas i första hand naturligt men kan vid behov läggas ut i vattnet.

Restaureringsåtgärder

- Dammen som utgör ett vandringshinder för öringen tas bort.

Vid skötselåtgärder gäller att:

- Åtgärder som utförs i området får inte skada hydrologin.
- Skador som är bestående ska undvikas på vattendraget och omgivande mark.
- Död ved från lövträd lämnas kvar, gäller även veden som blir kvar efter den naturvårdsinriktade skötseln.

Övrigt

- För att förbättra Björkerödsbäcken som öringsbiotop bör de vandringshinder som finns på vägen till Vramsån åtgärdas.

Figur 8. Björkerödsbäcken under sommartid.

5 Friluftsliv

Man når reservatet lättast med bil eller buss. I Sätaröd där E22 passerar förbi finns det en hållplats för länstrafiken och från denna är det endast 200 meter till den norra delen av reservatet.

5.1 Tillgänglighet, parkering och informationsskyltar även gränsmarkeringar

Mål:

- det ska finnas två skyltar, en vid varje område se bilaga 3
- det ska på sikt finnas en parkeringsplats, se bilaga 3

Skötselåtgärder:

- Förvaltaren ansvarar för att anlägga och underhålla parkeringsplats m m.

5.2 Vägvisning

Mål:

- Minst en vägvisningsskylt med upplysning om reservatet bör finnas i Sätaröd norr om reservatet.

Skötselåtgärder:

- Förvaltaren ansvarar för kontakten med Trafikverket.

5.3 Vägar, stigar och leder

I den södra delen av reservatet finns det en skogsväg som följer den västra reservatsgränsen och slutar i en vändplats. I övrigt finns det inga stigar eller leder i något av områdena.

Skötselåtgärder:

- Skogsvägen i reservatet underhålls av förvaltaren vid behov. Vid behov kan nya leder eller stigar anläggas av förvaltaren eller med förvaltarens medgivande om det behövs för friluftsliv, rekreation, utbildning. Detta ska i så fall ske utan att områdets bevarandevärden skadas på ett betydande sätt. Stigarna ska markeras.

5.4 Renhållning och sanitära anordningar

Det finns idag inga renhållnings- eller sanitära anordningar för allmänheten. Om naturvårdsförvaltaren bedömer att det finns behov för det kan man komplettera med detta framöver.

6 Jakt och fiske

Inga inskränkningar finns i jakträtten. Enligt föreskrifterna för reservatet får fasta jakttorn inte uppföras. Siktgator för jakt får inte röjas. Det är inte tillåtet att utfodra vilt.

Fiske är inte tillåtet inom reservatet.

7 Utmärkning av naturreservatets gräns

Gränsutmärkning ska utföras enligt svensk standard (SIS 03 15 22) och Naturvårdsverkets anvisningar snarast efter att beslut om bildande av naturreservat har vunnit laga kraft. Gränsmarkeringar underhålls och förnyas vid behov. Miljövänligt material eftersträvas för gränsutmärkningsstolpar och skyltar.

8 Tillsyn

Länsstyrelsen ansvarar för regelbunden tillsyn av reservatet.

8 Dokumentation och uppföljning

Valet av metoder är ännu inte bestämt och skötselplanen kommer i det avseendet att kompletteras.

8.1 Uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder

Uppföljning av bevarandemål ska ske i enlighet med de anvisningar som Naturvårdsverket utfärdar. Skötseln av naturreservatet följs upp kontinuerligt så att bevarandemål och syfte med naturreservatet uppnås. Länsstyrelsen ansvarar för uppföljning och avrapportering av skötselåtgärder

8.2 Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare, dock kan uppföljning av bevarandemålen medföra att skötselåtgärder måste anpassas till ny kunskap.

8.3 Uppföljning av kostnader

Görs årligen av den som enligt avtal ansvarar för skötseln. Avrapportering ska ske till Länsstyrelsen årligen.

9 Kostnadsansvar och prioritering av föreslagna åtgärder

Åtgärd	Tidpunkt	Planeringsområde	Åtgärdsansvarig	Prioritet
Gränsmarkering och skyltning	Snarast	Hela området	Förvaltaren	1
Parkering	Snarast	Se bilaga 4	Förvaltaren	1
Underhåll parkering	Vid behov	Se bilaga 4	Förvaltaren	1
Uppsättning av Informationsskylt	Snarast	Se bilaga 4	Förvaltaren	1
Inhängning av föryngring (skydd mot viltskador)	Vid behov	Hela området	Förvaltaren	2
Avverka gran	Snarast	2	Förvaltaren	1
Röjning av gran	Löpande	Hela området	Förvaltaren	1
Frihuggning av vidkroniga träd	Vid behov	Hela området	Förvaltaren	1
Stödplantering av träd	Vid behov	2	Förvaltaren	3
Naturvårdsinriktad skötsel (avverkning/ringbarkning)	Vid behov	1, 2	Förvaltaren	2
Borttagning av taggtråd	Snarast	Hela området	Förvaltaren	1
Borttagning av dammen (skötselområde 1:3)	Snarast	1 (1:3)	Förvaltaren	2
Uppföljning och utvärdering av bevarandemål	vart 5e år	Hela området	Förvaltaren	1
Uppföljning och utvärdering av skötseln	Årligen	Hela området	Förvaltaren	1
Uppföljning och utvärdering av kostnader	Årligen	Hela området	Förvaltaren	1
Revidering av skötselplanen	Vid behov		Förvaltaren	1

10 Rödlistade arter

Rödlistade arter anges med förkortning av hotklass enligt ArtDatabankens rödlista från 2010².

			2010
Kärlväxter	Grusnejlika	<i>Gypsophila muralis</i>	EN
	Hålrot	<i>Aristolochia clematis</i>	NT
	Månviol	<i>Lunaria rediviva</i>	NT
	Strävlösa	<i>Bromopsis benekenii</i>	NT
	Ask	<i>Fraxinus excelsior</i>	VU
Svampar		<i>Cryptosphaeria eunomia</i>	NT
	Sprickborstskinn	<i>Hymenochaete corrugata</i>	VU
	Lundticka	<i>Tyromyces wynnei</i>	VU
Skalbaggar	Ekbrunbagge	<i>Hypulus quercinus</i>	NT
	Åkervindfly	<i>Emmelia tribecalis</i>	VU

² Hotkategorier enligt fastställd svensk rödlista av ArtDatabanken från 2010. Hotkategorierna är: NT=missgynnad, VU=sårbar, EN=starkt hotad, CR=akut hotad, RE=försvunnen och DD=kunskapsbrist, LC= Rödlistade 2005, numera livskraftiga populationer; S= Signalart; ÅGP= ingår i en åtgärdsprogram för hotade arter

11 Källor

11.1 Litteratur

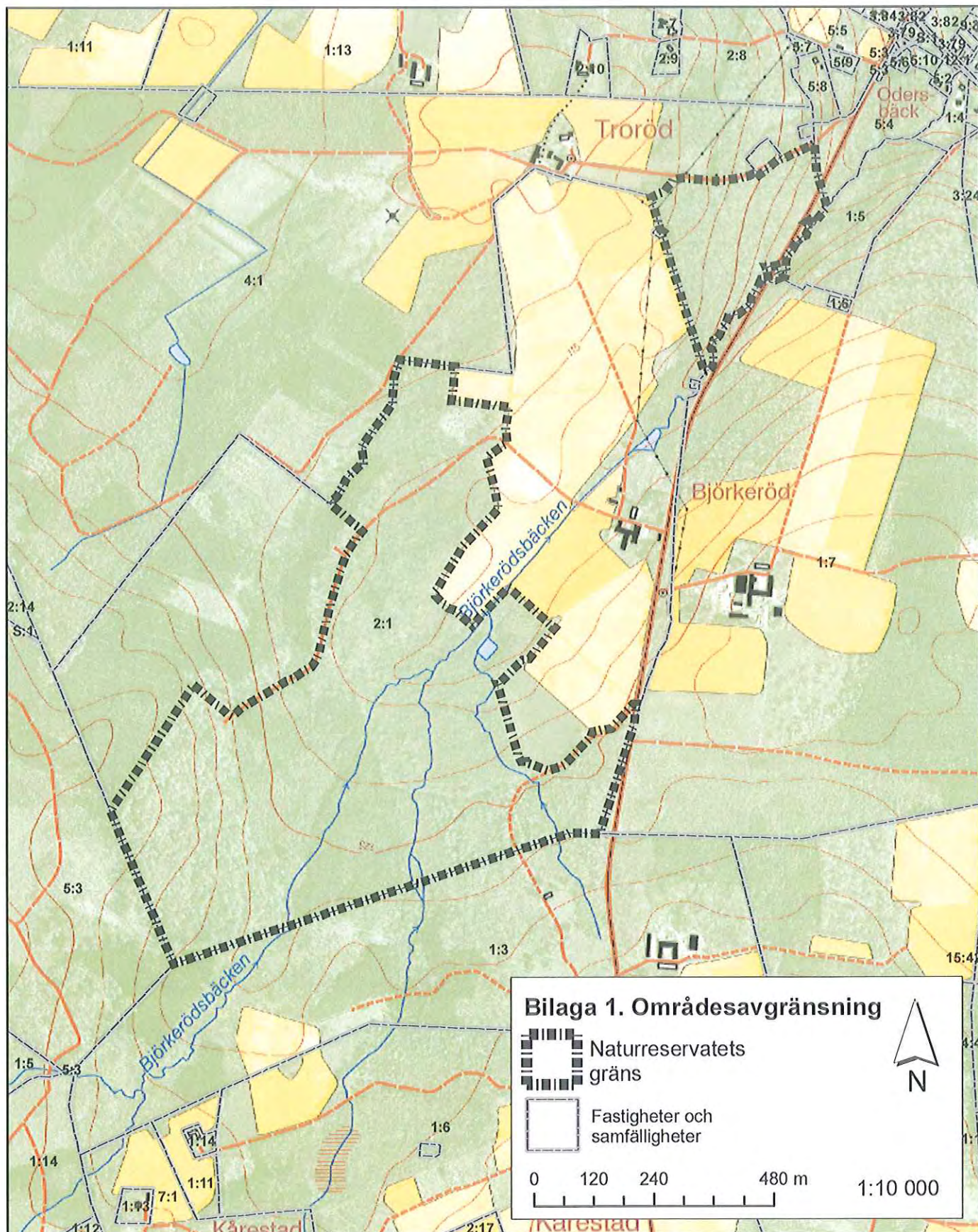
Almlöv K, 2009. Biotopskartering av Björkerödsbäcken 2009. Länsstyrelsen i Skåne län
ArtDatabanken, SLU, Uppsala
Nitare, J. 2000. *Signalarter Indikatorer på skyddsvärd skog Flora över kryptogamer.*
Jönköping. Skogsstyrelsen.

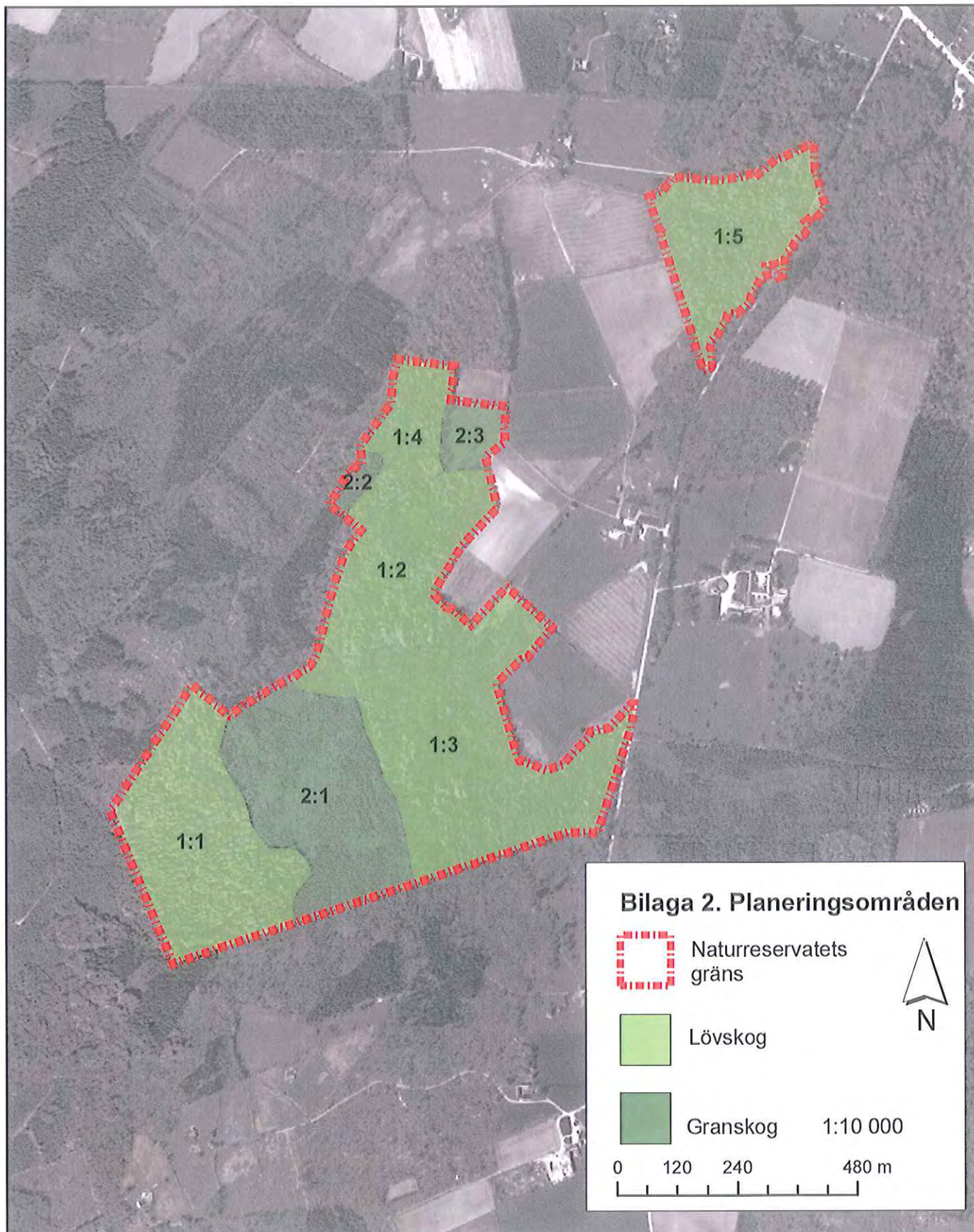
11.2 Kartor, databaser och hemsidor

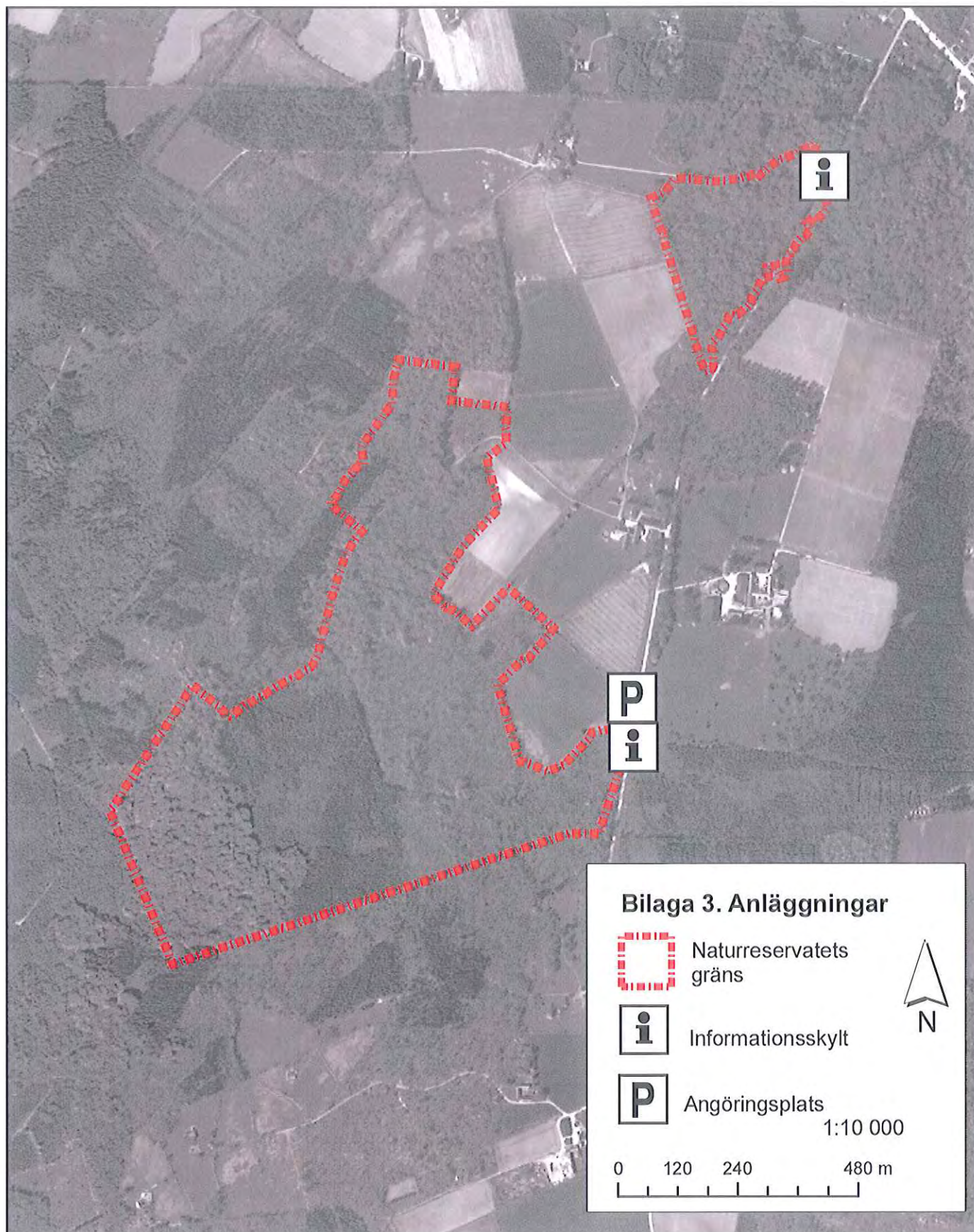
Artdatabanken, www.artdata.slu.se
Artdatabankens information till Länsstyrelsen i Skåne län om rödlistade arter, GIS-skikt,
rödlistan 2010, Rödlistade organismer i Skåne län.
Fastighetskartan 2003,
Ortofoto flygbild 1947
Ortofoto flygbild 1993
Ortofoto flygbild 2007
Puggehaten, Skånes Mykologiska Förening
Riksantikvarieämbetet, <http://www.raa.se/cms/extern/index.html>
Nyckelbiotopsinventeringen, 1994, Skogskartan Skogens pärlor, Skogsstyrelsens hemsida
<http://www.skogsstyrelsen.se>
VISS- VatteninformationsSystem Sverige, <http://www.viss.lst.se/>

511-1394-11
1290-227

Tillhör Länsstyrelsens beslut om skötselplan för
naturreservatet Björkerödsbäcken i Kristianstad kommun

511-1394-11
1290-227

